

MORI JÓKO
A hitelkártya

Utako kinyitotta szemét, s mint mindig, most is első dolga volt, hogy rágyújtson egy Camelre. Nem volt egyetlen dolog sem, amit becsült volna magában, de tudta, hogy a lehető legrosszabb szokása az, amikor ágyban fekvé dohányzik. Ha egy férjes asszony déltájban ébred, az már önmagában bűnnek számít, hát még az, ha az ágyban cigizik, és az amúgy apró bűnöket csak egy újabbal tetézi. Férje már több mint fél éve New Yorkban él, és a vele egy fedél alatt élő anyósa sem mozdul ki a saját szobájából, ezért Utakónak nincs oka lelkiismeret-furdalásra, azért mert az ágyban dohányzik, vagy azért, mert későn kel fel.

Utakót undorral töltötte el a cigaretta íze. Egy mozdulattal elnyomta a csikket, magához húzta az ágyba a telefont, és zsibbadt félálomban tárcsázni kezdett.

Felvették a kagylót.

– Én vagyok – szólta bele Utako. – Egy körül ráérsz?

A másik röviden azt válaszolta: „oké”. Régebben sokkal többet beszélgettek. Olyanokat mondtak egymásnak, mint például „csak rád gondolok”, és „jaj, de örülök, hogy hallom a hangodat”. A másik is Utakóhoz hasonló lelkesedéssel mondta, hogy „én is remegek, ha hallom a hangod”, aztán meg, „de jó, hogy mindjárt látni foglak”, majd rögtön utána, hogy „repülök hozzád – olyan ez, mint egy álom”.

– Akkor egykor – mondta Utako közönyösen, majd letette a telefont. Ha egy férfinak és egy nőnek viszonya van, az előbb-utóbb teljesen kihűl. Ezt utálatos dolog átélni!

Utako ezután unokahúgát, Aszakót hívta fel, hogy az alibit megbeszéljék.

– Tenisz? Vagy ebéd? – kérdezték cinkos hangon a vonal túlsó végén.

– Tegnap ebéd volt, úgyhogy ma tenisz – válaszolta Utako.

– Mostanában elég lelkes vagy! Csak nem minden nap? – gúnyolódott Aszako.

– Pont ez az, ami miatt túl gyorsan kiégett – mondta csak magának Utako.

– Ha ráuntál volna, passzold át nekem. Nem is olyan jó pasi!

– Jaj, hagyd már abba! Lejárt lemez! – valójában finoman arra akart célozni, hogy ők sem jönnének ki egymással. – Na, akkor szia – azzal letette a kagylót.

Lezuhanyzott, majd épp mikor divatos ruhájának ujját lehajtotta, kopogás hallatszott az ajtaján. Hetente háromszor járt bejárónő, de aznap szabadnapos volt, így

csak az anyósa lehetett. Utako szándékosan megváratta egy kicsit, majd kinyitotta az ajtót.

– Csókolom, anyuka! Micsoda meglepetés! – mondta nyájas mosolyra húzott arccal.

– Zárni kellene a háló ajtaját! – jegyezte meg kissé gúnyosan az anyós, miközben betuszakolta magát a szobába.

– Épp most zuhanyoztam – törölgette meg vizes haját Utako.

Az anyós egy gyors pillantást vetett menyé összegyűrt ágyára és gyorsan szemrevételezte a hálószobát. Utako összevonta szemöldökét. Még ha anyaszült meztelenül látta volna meg őt anyósa, az sem lett volna ilyen megalázó.

– Ma is elmész? – mérte végig Utako ruháját.

– Ühüm, tenisz lesz – mondta Utako. – Aszakóval van megbeszélte páros meccsünk.

– Nem gondolod, hogy a teniszhez ez igencsak furcsa öltözet? – kérdezte anyósa az amúgy is szűk szoknya túl magas felvágását fürkészve.

– Ó, csak nem gyanúsítgatni tetszik? – kérdezte tágra nyílt szemekkel Utako. Anyósa szótlanul lapogatta bal kezén az óriási jádekövet.

– Ha esetleg bennem, a menyében nem is bízna meg, anyuka... – folytatta Utako –, saját unokájában, Aszakóban csak megbízik? – Fájdalmas pontot érintett. Valójában az anyós azért mutatta be Aszakót Utakónak, hogy a menyét vele figyeltesse. Aszako, aki Utako férjének, Icsiró jóval idősebb nővérének a lánya, nálánál csak két évvel volt fiatalabb. Mivel korban közel álltak egymáshoz, valahányszor Aszako bizalmasan közölte zűrös ügyeit Utakóval, ő mindannyiszor segített. Így miután Utako iránt teljes bizalommal volt, Utako is kezdett hasonló alibiket kérni Aszakótól. Természetesen cinkos kapcsolatukról az anyós nem tudott.

– Hát igen, az unokámban megbízom, de... – mondta éreztetve kételyeit. – Egyébként... én sem akarok ilyet mondani, de... – tért rá újra a lényegre. – Úgy érzem, mostanában elég könnyelműen bánsz a pénzzel. A teljes költséget egy helyi értékkel különbözik attól az összegtől, amikor még Icsiró itthon volt. Van ugyan annak a fiúnak az apjától – isten nyugosztalja – örökölt részvénye, meg részvétele is, de azt Icsiró cége havonta külön utalja. Gondolom, tisztában vagy vele, hogy mennyi így a teljes összeg? Az a fiú csak egy üzletember! Te meg minden hónapban az utolsó aprópénzig kihasználod a hitelkártya-limitet!

Ha nem lenne más, csak a fizetése, nem is mentem volna hozzá Icsiróhoz – morfondírozott magában Utako. Férje alacsonyabb is nála, de pont azért kezdte érdekelni, mert temérdek öröksége volt az apjától. Nem is beszélve arról az óriási megrúró házról, még ha az anyósának is

van benne szobája. Aztán arra is gondolt, hogy egyszer majd övék lesz az anyós vagyona! Nem is utazott el férjével New Yorkba, itt maradt anyósa kívánsága ellenére.

– Azt a hitelkártyát Icsiró indulása előtt az én saját használatomra készítette!

– Tudom. Elég bölcsen is tette, hogy meghatározott rajta egy havi limitet! De ha ezt elfelejted, nagy bajba kerülhetsz! A bank által minden hónapban automatikusan levont pénzt a férjem hagyatékából veszik már le.

– Tisztában vagyok vele – mondta Utako, mintha mi sem történt volna. – A bank minden hónapban megküldi a kártyám elszámolását, ami persze anyuka kezében köt ki! Így aztán teljesen nyilvánvaló anyukának, hogy én mit és mikor vásároltam, ugye?

– A te hosszú számlád minden egyes tételét átnézem.

– Akkor akár kérhet tőlem készpénzt is, anyuka! Úgy a „hosszú listám” a harmadára csökkenne!

– Nincs szükség készpénzre. Icsiró is mondta már, és én is ellenzem.

– Azt mondja, hogy ne legyen nálam készpénz? – Utako szeme szikrákat szórt.

– Ha készpénzről van szó, nem pontosan derül ki, hogyan használtad fel.

– Úgy van! – vágta rá Utako. – A kártya világos és nyomon követhető. Elég nehéz lehet minden egyes dolgot lecsekkolni.

– Nem kémkedni akarok én utánad! – tolta előre állát komor arccal az anyós.

– Bizonyára anyukának is nehéz, de nekem is kényelmetlen. Ahhoz, hogy egy ötven jenes zsebkendőt vegyek, minden alkalommal menjek be egy nagyáruházba? El tudja képzelni anyuka, milyen kényelmetlen úgy élni, hogy nincs semmi aprópénz az embernél? Például itt van a havi bajom. Nem ugorhatok le minden egyes alkalommal a közeli patikába! Meg aztán nehéz lenne olyan kávézót keresni, ahol kártyát lehet használni, ha a barátaimmal meginnánk egy teát! Szégyellnék minden egyes ezer jenes kiadáshoz is kártyát használni! Szóval kérjek mindig kölcsön, ha elugrunk a barátaimmal valahova?!

– Ha csak ezekre költenél, azt még elnézném valahogy. De hát így is elégedetlen vagy!

– Dehogyan is! Csak azt mondtam, hogy kényelmetlen. Anyukának is bizonyára az. Kényelmetlen ugye, pontról pontra végignézni a hosszú listát, hogy mikor mire költöttem?

– Azon felül, hogy a számla az én címemre érkezik, én azt Icsiró helyett nézem át. Ez természetes, nemde? – fecsegte ki végül az igazságot.

– Aha, tudtam! – tapsolt egyet Utako, miközben kihúzta magát. – Tagadni tetszett, de végül is igazam volt. De tényleg, anyuka, ha én ilyen helyzetben lennék, az biztos, hogy titokban én is ellenőrizném a menyem kiadásait.

– „Titokban”? Hogy mondhatsz ilyet? – grimaszolt az anyós. – Én nem követlek téged, hogy minden lépésedről megbizonyosodjak!

– Tessék csak, ha jól esik!

– Tényleg szabad? – anyósának mandulaszeme, csakúgy, mint Utako férjéé, egy pillanat alatt szikrákat tudott szórní.

– Anyuka helyett Aszako már úgylis figyelni minden léptemet. Aszako révén tetszik olyan jól informálnak lenni, ugye?

– Hát, gondolom, az a lány úgylis ugyanazt mondja, amit te. Egy húron pendültök!

– Na de, anyuka! Már a saját unokájában sem bízok?

– Épp csak annyira, lányom, mint benned! – vágta rá az anyós. – Én csak abban bízom, amit a saját szememmel látok. Úgy ám! – fordította fakó-fehér, vékony arcát egyenesen Utako felé. Megnyúlt termete rókára emlékeztetett. Az arca is valami nem mindennapi lényé volt. Utako szíve vadul kalapált, miközben viszonzta anyósa pillantását.

– Az, hogy most mit gondolsz, miben mesterkedsz, miféle emberekkel találkozgatsz, nemcsak a te dolgod, de a mi gondunk is a fiammal, hiszen a Takakuracsaládhoz tartozol. Mivel a banktól érkező számlát alaposan átnézem, nemcsak meglepőek, de teljesen egyértelműek is a kiadásaid.

– Már azt is tetszik tudni, mire gondolok?

– Azt is, hogy kire! – mondta hűvös tárgyilagossággal az anyós. – Még azt is tudom, hogy milyen típusú férfi a partnered.

– Anyuka kész jósnő – tört ki a hisztérikus nevetés Utakóból. – Ha, ismétlem, ha lenne ilyen férfi, akit anyuka kitalált, milyen típusú férfinak tetszik gondolni?

– Utako – nevetett fel az anyós. – Ha ennyire hangsúlyozod a feltételes módot, az önmagáért beszél. Jól megjátszod magad!

Utako nem rejtette véka alá dühét, amit az anyós széles mosollyal konstatált.

– Azt tetszik képzelni, anyuka, hogy nekem a férjem háta mögött viszonyom van egy másik férfival?

– Nem csak képelem! Talán nem úgy van? Egy tejfeles szájú dzsigoló – mondta úgy, mintha valami szörnyűséget köpne ki a száján.

– Nyomoztatni tetszik utánam? – csattant fel Utako.

– Úgy érted, hogy valami nyomozóirodával? Nem gondolod?! – hahotázott az anyós. – Ha tudom, milyen boltokban vásárolgatsz, tudom azt is, hogy a szeretőd fiatal-e, vagy idős, de még azt is, hogy milyen típusú férfi. Tapasztalatból mondom, Utako. Megboldogult férjem igen nehéz eset volt. Elég volt megnézni a bank elszámolását, és részletesen tudtam, hogy a férjem milyen

nőcskével állt össze. Ráadásul, amikor a férjem egy hotelban töltötte az éjszakát egy másik nővel, azt egy az egyben a kártyájával fizette, így könnyebben lebukott, mint te, angyalom! Te legalább ilyen hülyeséget nem csináltál – szegezte szemét a kissé elsápadt, lesütött szemű menyére. – De mégis hogy intézted a hotelszámlákat?

– Ha történt volna ilyen... – mondta végül ártatlanul Utako – akkor azt a pasi fizeti, nem igaz?

– Úgy mondd, mintha nem rólad volna szó – vigyorgott az anyós.

– De hát nem is rólam van szó! Anyuka kezdett hosszasan a bankról beszélni, aztán meg egy olyan dologról, ami meg sem történt. Az egész nem több, mint anyuka képzelődése.

– Kérlek, ne érts félre, Utako! – váltott hirtelen kedvesebbre. – Nem az itt a probléma, ha néha találkozgatsz a szeretőddel.

Utako szemében gyanakvás csillogott.

– Bárkivel megeshet. Én is végigéltem ezt, amikor a férjemnek két-három nővel is dolga volt. Sőt magamról sem mondhatom, hogy szentéletű voltam – mondta mindennapos egyszerűséggel. – A lényeg az, hogy a Takakura-család becsületén ne essék folt, még ha a legtöbb családban teljesen mindennapos is az ilyesmi. A legfontosabb a botrány, a válás elkerülése. A házasság megmentése érdekében nem szabad, hogy kiderüljön egyik félnél sem egy esetleges szerető. Icsiró is ennek megfelelően cselekszik New Yorkban, ezt, gondolom, te is tudod. De amíg itthon volt, egy-két nő akkor is fel-felbukkant, vagy nem így van?

– Anyuka... – vágott közbe Utako. – Végül is mi az, amit mondani akar?

– Hát jó, kimondom nyíltan – ült le egy székre az anyós. – Azt szeretném, ha abbahagynád a hitelkártyával vett cuccok barátoknak, ismerősöknek való eladását csak azért, hogy tudd fizetni a hotelszámlákat.

Utako ajkát harapdálva lesütötte szemét.

– Így van, vagy tévednék? Louis-Walton és Celine táskákat vásárolgatsz, majd rögtön utána féláron, harmadáron eladod, hogy ki tud egyenlíteni a hotelszámlákat, igaz? – Itt mélyet sóhajtott az anyós. – Kényelmetlen téma, tudom, de belegabalyodni egy ilyen dzsigolóba! Legalább olyan férfit választottál volna, akinek van pénze fizetni a flörtjeit!

– Lassan mennem kéne... – mormogta fásult hangon Utako.

– Icsiró most engedi, hogy szabadon használd a készpénzt és a bankkártyát, de volt már példa rá, hogy ennek véget akart vetni. Már azt sem tudod, mihez kapj! Megváltoztál. Ha ilyet csinálsz, elveszted a becsületed. Hagyd ezt abba, kérlek! Ha mindenáron fizetni akarod a hotelt, használd a kártyát! Úgy nem tudja meg az

egész világ, csak nekem kell elnézmem – jegyezte meg az anyós, majd kihúzta magát. – Csak ennyit akartam mondani. Szóval, akkor elmész?

Utako később Aszako mellett ülve a következőket mesélte:

– Azt hiszem, anyuka egytől-egyig tudja, mikor jártam a hotelban. Szóval úgy tűnik, nem lesz több hazugság.

– Nekem is ez volt a célom! – válaszolta kedvesen nevetve Aszako, mint valami nagy tekintélyű, bölcs háziasszony.

Másnap reggel Utakót a telefon ébresztette.

– Mi volt ez tegnap? Te hívsz, aztán meg felültetsz?

– Teniszeztem.

– Mi van?

– Az van, hogy végül meggondoltam magam.

– Na, mindegy. Egyébként eladtam mindent, úgy-hogy hozhatnál újabb árut.

– Arról van szó... – mondta Utako elgondolkodva. – Azt hiszem, abba kéne ezt hagynunk!

– Mi? Halló! Abbahagyni? – kérdezett vissza a férfi izgatottan. – MÉR?? Kesre van szükségünk, nem?!

– Már nem.

– Hogyhogy?

– Mert van hitelkártyám.

– És hogy fizetjük a hotelt?

– A hotelt is azzal.

– De lebukunk!

– Már lebuktunk.

– Akkor velem mi lesz?! – mutatta ki végül a foga fehérjét a férfi. – Nekem kell a pénz! Neked oké az ügy, neked van kártyád! De nekem?

– Már mindent megvettem neked, amit csak akartál, nem? – mondta határozott nyugalommal Utako.

– Csak nem fogok gyalogolni a hotelig, amikor veled randim van! Kell a pénz a taxihoz, meg minden.

– Ha tényleg akarsz velem találkozni, gyalog is jössz.

– Hirtelen milyen undok tudsz lenni! Szálljak buszra meg villamosra?

– Ha nincs pénzed taxira, más megoldás nincs, nemde?

– Ez nem vicc! – sipította vinnyogó hangon a tejfeles szájú fiú. – Ki tenne ilyet?

– Más megoldás nincs.

– Várj már! – esett kétségbe a fiú. – Most komolyan, ez azt jelenti, hogy szakítunk?

– Nem, dehogy – válaszolta nyugodtan Utako. – Csak azt mondom, hogy ezentúl mindent kártyával fizetek.

– Azaz, vége a mi kis üzletünknek?

– Bizony.

– Hát akkor mégis arról van szó, hogy szakítunk!

– Ha te így akarsz érteni – Utako megremegett a fájdalomtól.

– Bennem van büszkeség! Ciki, ha mindig a nő segít ki a hitelkártyájával.

Utako hirtelen felnevetett.

– De hát kis üzletünket is az én hitelkártyámmal alapítottuk!

– Igen, de én melóztam! Én hajkurászom fel a pénzt! És ebből a pénzből vittem el a csajomat a hotelba.

– Értem, ezt elfogadom – mondta Utako, mintha le lenne nyugózva. Érzelmek mostanra már teljesen kihűltek.

– Akkor szia! – csengett fülébe a fiú hangja.

– Nem könnyű szakítani! – válaszolt Utako ugyanolyan egyszerűen. Lelke megkönnyebbült, csupán egy kis irtó érzett.

Majd órájára pillantott, és mivel még korán volt, visszafeküdt az ágyba. Alvás helyett viszont félig felült és az ágy mellett heverő Cameles dobozért nyúlt. A kihúzott szálát azonban nem vette a szájába, mint mindig, most meggondolta magát és felkelt. Lezuhanyzott, majd felhívta Aszakót. Nem azért, hogy alibit beszéljenek meg, hanem, hogy valóban teniszezni menjenek.

Jurics András fordítása

A Fudzsi, a japánok szent hegye

IDA RJÚTA (1920–) Kavamura nevű faluban született, Jamanasi megyében. Egyetemi tanulmányai alatt huszonegy éves korában kezdett el haikut írni. Költeményei inkább a klasszikus formákat követik, minden haikujában szerepel a klasszikus haikura jellemző évszakszó. Első kötete 1947-ben jelent meg *Felhőnyó* címmel. A II. világháború utáni haikuköltészet legnagyobb alakja.

TAKAJANAGI DZSÚDZSIN (1923–1985) Tokióban született, tizenhárom évesen kezdett haikut írni. 1958-ban jelent meg első a haikuról szóló tanulmánykötete. Első haikugyűjteménye *Táncosnő* címmel látott napvilágot. Összegyűjtött munkáit több ízben adták ki.

TAKAHASI MUCUO (1937–) Fukuokában, szülőföldjén végezte a tanárképző főiskolát. Középiskolás korában kezdett költészettel foglalkozni, egyformán kedveli és műveli a nyugati versformákat és a hagyományos japán költészetet, emellett irodalmi tanulmányokat is ír. Legjelentősebb haiku kötete az *Ódon haikuk*.

JASZUI KÓDZSI (1936–) Az északi Akitában született. 1964 óta Takajanagi Dzsúdzsin haiku-folyóiratában publikált. Tizenegy haikukötete jelent meg eddig, melyek közül a *Te és én* (1988) című emelkedik ki. Fűtött erotikájú haikui népszerűek.

AKUTAGAVA RJÚNOSZUKE (1892–1927) a modern japán próza egyik legkiemelkedőbb alakja. Írásaiban az emberi cselekedetek mozgatórugóit keresi, a lélek paradoxonjai érdeklik. Művészi ereje visszafogottságában rejlik. Írásaiban gyakran megjelenik az irónia és a groteszk. Legjelentősebb elbeszélései: *A vihar kapujában*, *A bozót-mélyben* (e két novellájából Kurosava filmet is készített), *Az orr*, *A pokoli borzalom*. Itt közölt elbeszélését 1918-ban írta.

CSIKAMACU MONZAEEMON (1653–1724) a japán drámaírás legkiemelkedőbb alakja, a japán Shakespeare. Eleinte bábszínpadok számára készített darabokat, melyek neve japánul: dzsóruri. A dzsóruri drámai feszültségű, narrátor által énekelve előadott lírai történet, melyet zenészek játéka kísér. Csikamacu kilencven történelmi és huszonnégy társadalmi dráma szerzője, melyeket később kabuki színpadokon is előadtak. Inkább tragédiákat írt, de egyik legszebb vígjátéka *A tanbai Jósza-ku éji dala*, melyet 1708-ban mutattak be. Ebben a darabban egy társasjáték segítségével végigjárhatjuk a híres Tokaidó útvonalat, amely Kiotót kötötte össze Edóval, a mai Tokióval, s melynek ötvenhárom postakocsi állomása volt. A képzeletbeli utazás során nemcsak a különös tájakat ismerhetjük meg, hanem bepillantunk a XVII. századi Japán hétköznapjaiba is. A Tokaidó útvonal állomásait Hirosige csodálatos életképei is megörökítették.

JASZUDA JODZSURÓ (1910–1981) esszéíró, költő. Nara megyében született, a Tokiói Egyetemen diplomázott. Írásaiban a nemzeti gondolattal, a szépséggel, az esztétika fogalmával foglalkozott. Itt közölt esszéjét 1938 áprilisában írta, de több kiadást is megért, mert aktuális jelenségekre hívta fel a figyelmet Japánban.

MORI JÓKO (1940–) japán író, első elbeszélései a *Szubarú* (Fistayúk) című irodalmi folyóiratban jelentek meg. A japán nők helyzetét leplezi le kiméletlen őszinteséggel. Legjelentősebb novellagyűjteményében, az 1989-ben kiadott *Ágytörténetek* (Beddo no otogibanasi) című kötetben jelent meg az itt közölt elbeszélés.